

‘Deze **reis** heeft me echt veranderd’

*De driedelige documentaire **De verborgen strijd van Myanmar** is volgens Ruben Terlou een van de indrukwekkendste programma's die hij ooit maakte. Hij neemt de kijker mee naar een land dat al sinds 1948 wordt geteisterd door conflicten. 'Mensen brengen enorme offers om hun vrijheid te herwinnen.'*

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: BRUCE AMENDE/VPRO

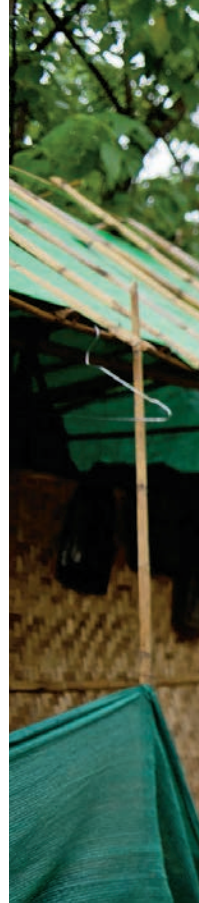
Op woensdagmorgen 8 oktober stuurde documentairemaker en fotograaf Ruben Terlou woedend een appje naar zijn editor. Hij had net het bericht gelezen over het bombardement dat het leger van Myanmar uitvoerde op een boeddhistisch festival in het noordwesten van het land. Op het moment van de aanval vond daar een wake plaats voor slachtoffers van de burgeroorlog. 32 mensen kwamen om het leven, onder wie veel kinderen. Het was voor het eerst in maanden dat Nederlandse media berichtten over het geweld in het Zuidoost-Aziatische land. Tot grote frustratie van Terlou. “Myanmar is al sinds de onafhankelijkheid in 1948 verwickeld in een bloedig conflict tussen etnische groeperingen die vechten voor autonomie en de onderdrukkende militaire machthebbers. Al jaren vinden de gruwelijkste en gewelddadigste aanvallen plaats. Alles kan een doelwit zijn: scholen, klinieken, kerken, kloosters, markten, feesten, restaurants...”

Terlou woonde en werkte jarenlang in Kunming, de hoofdstad van de zuidwestelijke Chinese provincie Yunnan, niet ver van de grens met Myanmar. Door verhalen van vluchtelingen raakte hij geïnteresseerd in het land. Omdat westerse journalisten er niet welkom zijn, reisde hij eind 2023 via Thailand illegaal naar Myanmarse front. “Ik liep drie dagen met de rebellen door de jungle, een tocht van bijna 100 kilometer. Loodzwaar. De heftigheid van de strijd en de jonge leeftijd van de verzetsstrijders maakten veel indruk op me. Vliegtuigbombardementen, artilleriebeschietingen, landmijnen. Het was echt oorlog.”

Een oorlog waarvoor in Europa nauwelijks aandacht is. Daarom keerde hij dit jaar terug naar het land om samen met cameraman Bruce Amende de serie *De verborgen strijd van Myanmar* te maken. “We ontmoetten jonge socialistische strijders in de loopgraven, artsen in geheime veldhospitals, generaals in de jungle en een gastvrije bevolking die probeert te overleven. Want ondanks het geweld gaat het leven door: we zagen vriendschappen opbloeien en filmde jongeren die muziek maakten en dansten tijdens het Birmese Nieuwjaar. Ik wilde het verhaal van deze mensen vertellen en kijkers laten kennismaken met wat zich in Myanmar afspeelt.”

'Nergens ter wereld zag ik mensen die zo ver gaan voor hun idealen'

Myanmar is een belangrijk land in de regio. Het ligt strategisch, tussen China en de Indische oceaan. Omdat hoofdstad Yangon een diepzeehaven heeft, ziet China het als een toegangspoort tot dat water. Daarnaast zitten er veel zeldzame aardmetalen in de bodem, grondstoffen waar heel de wereld op aast. Ook lopen er belangrijke olie- en gaspijpleidingen door het land. "Geopolitiek gezien is het een ontzettend belangrijk land voor de Chinezen. Het militaire bewind is ook dikke vrienden met Rusland. Beide grootmachten steunen de Myanmarse regering met materieel, terwijl de guerrillastrijders het slechts met lichte wapens moeten doen. En toch houden ze stand, in de bergen en in de ondoordringbare jungle."

Aung San Suu Kyi

De burgeroorlog in Myanmar begon dus al in 1948. In 2016 leek er een einde aan de strijd te komen toen mensenrechtenactivist en Nobelprijswinnaar Aung San Suu Kyi regeringshoofd werd. Vijf

jaar later pleegde het leger – dat wordt gesteund door een aantal rijke families met grote economische belangen – opnieuw een staatsgreep en werd ze afgezet. Ze belandde in de gevangenis. Het leger sloeg de massale protesten die volgden hard neer.

Offers

In de afgelopen vier jaar zijn meer dan vijftigduizend mensen omgekomen, onder wie achtduizend burgers. "Als reactie sloten ditmaal ook tienduizenden jongeren uit het gehele land zich aan bij het gewapende verzet. Door de dictatuur hebben ze hun dromen en hun hoop op vrijheid in vlammen zien opgaan. Ze brengen enorme offers om die vrijheid te herwinnen. Ik heb zoveel jongeren gezien die ledematen waren verloren door landmijnen en bommen. En dat allemaal omdat ze een betere en eerlijkere wereld willen voor de generaties die na hen komen." Het maken van het programma was erg intensief. "Daarom deed het me waarschijnlijk ook veel meer dan andere rei-

zen die ik heb gemaakt. Terug in Nederland besepte ik pas echt wat vrijheid is, dat je die kunt verliezen. En dat sommige mensen voor hun vrijheid moeten vechten. Het contrast tussen de levens van jongeren hier en in Myanmar is enorm. Ik kon die werelden niet meer bij elkaar brengen."

Sommigen beelden achtervolgen Terlouw nog steeds. Zoals die van een jonge verpleegster aan het front van wie hij zich afvroeg: wat doet ze hier, zo dicht bij de vuurlinie? "Ze was zo moedig. Haar vriend was opgepakt en werd gemarteld, toch ging ze door. Nergens ter wereld heb ik mensen gezien die zo ver gaan voor hun idealen. Deze serie heeft me echt veranderd, als mens en als journalist. Door dit belangrijke verhaal te vertellen, kreeg ik het gevoel dat ik mijn bestemming had gevonden. Ik besepte eens te meer: dit is waarom ik dit werk doe."

> DE VERBORGEN STRIJD VAN
MYANMAR | ZONDAG | NPO 2 |
VPRO | 20.15